

Sevda KESKİN

**ULUSLARARASI ÖRGÜTLERİN
ASKERİ FAALİYETLERDEN
KAYNAKLANAN
SORUMLULUĞU**

onikilevha
TMMOB TÜRKİYE HUKUK VE HUKUKÇULAR BİRLİĞİ

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ.....	VII
İÇİNDEKİLER.....	IX
KISALTMALAR.....	XV
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM

ULUSLARARASI HUKUKTA SORUMLULUK, ULUSLARARASI ÖRGÜTLER, ÖRGÜTLERİN ASKERİ FAALİYETLERİ VE UYGULANACAK HUKUK

I. ULUSLARARASI HUKUKTA SORUMLULUK KAVRAMI VE ULUSLARARASI ÖRGÜTLERİN SORUMLULUĞU.....	6
A. Uluslararası Sorumluluk Kavramı.....	6
B. Uluslararası Örgütlerin Sorumluluğu.....	9
II. UÖSİTM'NİN HAZIRLANMASI VE KAPSAMI.....	13
A. UÖSİTM'nin Hazırlanması.....	13
B. UÖSTİM'nin Kapsamı.....	18
III. ULUSLARARASI HUKUKA GÖRE ULUSLARARASI ÖRGÜTLERİN KUVVET KULLANMASI VE YETKİLENDİRİLMESİ.....	30

IV. ULUSLARARASI KUVVET VE ASKERİ FAALİYETLER KAVRAMI VE KAPSAMI	40
A. Uluslararası Kuvvet Kavramı	41
B. Askeri Faaliyet Kavramı	48
C. Özel Askeri ve Güvenlik Şirketleri	53
V. ULUSLARARASI ÖRGÜTLERİN ASKERİ FAALİYETLERİNE UYGULANACAK HUKUK KURALLARI.....	66
A. Uluslararası Hukukun Uluslararası Örgütleri Bağlaması.....	68
B. Uluslararası İnsancıl Hukukun Örgütlerin Askeri Faaliyetlerine Uygulanabilirliği.....	74
C. Uluslararası İnsan Hakları Hukukunun Örgütlerin Askeri Faaliyetlerine Uygulanabilirliği.....	84

İKİNCİ BÖLÜM
UÖSİTM ÇERÇEVESİNDE ÖRGÜTLERİN
SORUMLULUĞUNUN ESAS İLKELERİ

I. KAVRAMSAL AÇIDAN ULUSLARARASI ÖRGÜTÜN ULUSLARARASI HUKUKA AYKIRI EYLEMİ	90
A. Genel İlkeler	91
B. Hukuka Aykırı Eylemin Örgüte Atfedilmesi.....	94
1. Bir eylemin devlete veya örgüte atfedilmesi meselesi	95
2. Eylemin bir uluslararası örgüte atfedilmesine ilişkin genel kurallar	99
3. Başka bir uluslararası örgütün tasarrufundaki bir devlet ya da uluslararası örgüt organının ya da temsilcisinin eylemi	104
4. Ultra Vires eylemlerin örgüte atfedilmesi meselesi.....	106
5. Uluslararası örgüt tarafından kendisinin olarak onaylanan ve kabul edilen eylemleri	111
C. Uluslararası Örgütün Uluslararası Yükümlülüğünün İhlali.....	113
1. Uluslararası Yükümlülüğün İhlalinin Varlığı.....	114

2. Uluslararası Yükümlülüğün İhlalinin Zamanı ve Süresi	117
D. Uluslararası Örgütün Devlet veya Diğer Bir Uluslararası Örgütün Eyleminden Kaynaklanan Sorumluluğu.....	118
1. Uluslararası Hukuka Aykırı Eylemin İşlenmesine Yardım ya da Destek	121
2. Uluslararası Hukuka Aykırı Eylemin İşlenmesinde Yönlendirme ya da Kontrol.....	123
3. Bir Devletin ya da Bir Başka Uluslararası Örgütün Zorlanması	125
4. Üyelere Yöneltilen Kararlar ve Yetkilendirmeler Aracılığıyla Uluslararası Yükümlülüklerden Kaçmak.....	126
5. Başka Bir Uluslararası Örgüte Üye Olan Uluslararası Örgütün Sorumluluğu	130
E. Hukuka Aykırılığı Ortadan Kaldıran Haller	131
II. ULUSLARARASI ÖRGÜTÜN ULUSLARARASI HUKUK SORUMLULUĞUNUN KAPSAMI.....	134
A. Genel İlkeler	135
B. Zararın Giderilmesi	139
C. Uluslararası Hukukun Emredici Kurallarının Ağır İhlalleri.....	144
III. ULUSLARARASI ÖRGÜTLERİN ULUSLARARASI SORUMLULUKLARININ UYGULANMASI.....	146
A. Sorumluluğa Başvurma	146
B. Karşı Önlemler.....	154
IV. DEVLETİN BİR ULUSLARARASI ÖRGÜTÜN EYLEMİNDEN KAYNAKLANAN SORUMLULUĞU	156
A. Uluslararası Örgütün Hukuka Aykırı Bir Eylemi İşlenmesinde Devletin Yardımı ve Desteği, Kontrolü ve Yönlendirmesi veya Zorlaması Durumları.....	158
B. Bir Uluslararası Örgüt Üyesi Olan Devletin Uluslararası Yükümlülüklerinden Kaçınması	159
C. Uluslararası Örgüt Üyesi Bir Devletin O Örgütün Uluslararası Hukuka Aykırı Eyleminden Kaynaklanan Sorumluluğu.....	162

1. Devletlerin Uluslararası Örgütün Eyleminden Doğan Sorumluluğuna İlişkin İlk Davalar	164
2. UHE, UHK Çalışmaları ve UÖSİTM'nin İlgili Hükümleri	175
V. ULUSLARARASI ÖRGÜTLERİN SORUMLULUĞUNA İLİŞKİN TASLAK MADDELERE İLİŞKİN GENEL HÜKÜMLER.....	181

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
ULUSLARARASI ÖRGÜTLERİN ASKERİ
FAALİYETLERİ KURAMSAL ÇERÇEVE VE
UYGULAMA

I. BM'İN ASKERİ FAALİYETLERİ.....	196
A. Güvenlik Konseyinin BM Organlarını Yetkilendirmesi.....	200
B. BM Organlarının Askeri Faaliyetleri ve BM Barış Gücü.....	209
1. BM'nin Yardımcı Organlarına Yetki Devri Genel İlkeler	209
2. BM Barış Gücü.....	217
3. BM Genel Sekreterliğine Yetki Devri	241
4. BM Genel Kurulunun Harekete Geçmesi	253
C. BM Üye Devletlerinin Yetkilendirilmesi.....	258
II. BM DIŞINDAKİ ULUSLARARASI ÖRGÜTLERİN (BÖLGESEL DÜZENLEMELERİN) ASKERİ FAALİYETLERİ.....	269
A. BM Dışındaki Uluslararası Örgütlerin (Bölgesel Düzenlemelerin) Yetkilendirilmesi	275
B. BM Dışındaki Uluslararası Örgütlerin (Bölgesel Düzenlemelerin) Barış Gücü.....	280

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM
ÜSİTM'İN ULUSLARARASI ÖRGÜTLERİN
ASKERİ FAALİYETLERİNE UYGULANMASINA
İLİŞKİN HUKUKİ MESELELER

I. ULUSLARARASI ÖRGÜTLERİN ASKERİ FAALİYETLERDEN SORUMLU TUTULMASINA İLİŞKİN YAPISAL VE YARGISAL MESELELER.....	290
A. Uluslararası Mekanizmalar/Uluslararası Mahkemeler	292
1. Uluslararası Adalet Divanı	293
2. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi	301
3. Avrupa Birliği Adalet Divanı	306
B. Uluslararası Mekanizmalar/Örgüt İçi Mekanizmalar.....	310
C. Ulusal Mekanizmalar ve Uluslararası Örgütlerin Yargı Bağımsızlığı.....	315
1. Genel Uygulama	316
2. Srebrenica Örneği.....	323
3. Yargı Bağımsızlığından Feragat.....	335
II. ULUSLARARASI ÖRGÜTLER İLE ÜYE DEVLETLERİN SORUMLULUĞU MESELESİ VE UYGULAMA	340
A. Uluslararası Örgütler ve Üye Devletler Arasındaki Sorumluluk Paylaşımı	341
1. Örgütün üye devletin eyleminden sorumluluğu (ÜSİTM md. 14-19)	342
2. Üye devletlerin örgüt eylemlerinden sorumlulukları (ÜSİTM md.58-63)	343
B. Eylemin Atfedilmesi	359
1. Etkin Kontrol.....	360
2. Çoklu ve İkili Atfedilme	394
C. BM ve Diğer Uluslararası Örgüt Uygulamaları ve Lex Specialis	401
1. BM Uygulamaları ve Lex Specialis.....	402

2. NATO Uygulaması.....	411
3. AB Uygulaması.....	417
4. Afrika Birliği Uygulaması ve Diğer Bölgesel Örgütler	420
SONUÇ VE DEĞERLENDİRME	425
KAYNAKÇA.....	437